РЕПУБЛИКА СРПСКА: СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ

Пише: Посебна издања НСПМ
среда, 30 март 2011 22:54

НОВА СРПСКА ПОЛИТИЧКА МИСАО

Посебно издање 1/2011.

Уводник Република Српска је створена усвајањем декларације Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини 9. јануара 1992. године, а међународно је призната Дејтонским мировним споразумом 21. новембра 1995. Њено стварање, баш као и скоро две деценије њеног бурног политичког живота, било је обележено различитим изазовима и драматичним покушајима да се многе од њених надлежности оспоре или укину, односно да, у крајњој импликацији, Република Српска као политички субјект сасвим обесмисли и трајно ишчезне са мапе Балкана. Скоро да је немогуће навести случај у новијој историји да је један политички ентитет био изложен толиким спољним притисцима са многих страна, а да је, упркос томе, успео не само да заживи и опстане, него и да постане перспективна и самоодржива целина, као што је то случај са Републиком Српском. Познато је да се значај појединих историјских догађаја неретко види тек са историјске дистанце. Тако и у тренутку потписивања Дејтонског мировног споразума, као и у хаотичном времену које је уследило, није било сасвим јасно колико су Срби њиме добили или изгубили и било је релативно мало гласова који су разумели да је ту ипак реч о суштинском победи. Тек данас, са догађајима који су следили, и поготово у поређењу са другим, деценијама нерешеним, запуштеним или изгубљеним националним питањима и биткама (Црна Гора, Косово...), можемо са доста извесности рећи како је време показало да су Дејтон и Република Српска, барем за сада, били и остали – нажалост – једина политичка победа српског народа у дугом низу година.

Од сведока, учесника, докумената, белешки и сећања знамо колико је било неизмерно тешко створити Републику Српску, која је изникла из борбе за слободу и равноправност српског народа у БиХ, борбе за национално достојанство, али и из страшног грађанског рата који је, као и сваки рат, имао и многе трагичне и нежељене последице. С друге стране, знамо и да није било мање тешко очувати оно што се са муком родило у годинама које су затим следиле, а поготово у клими у којој је Република Српска од самог почетка

од стране Запада и тада највећих светских сила била неправедно и политички пристрасно стигматизована као „геноцидна творевина“, која као таква треба што пре да престане да постоји. Најзад, знамо и да, упркос чињеници да промене у светској политици и садашњи политички и економски положај Републике Српске тренутно делују охрабрујуће у погледу њене дугорочне будућности, то не значи да стално критичко и објективно преиспитивање њеног стања и перспектива није неопходно и да не представља својеврсни стални императив за националне интелектуалне елите са обе стране Дрине.

То су разлози због којих смо сматрали изузетно важним да специјално издање Нове српске политичке мисли посветимо питању будућности Републике Српске. Овај специјални број настао је на темељу два научна скупа који су, у организацији Центра за националну стратегију из Београда, одржани у Бањалуци и Београду, 12. децембра 2009. односно 26. марта 2010 године. Иницијатор и главни организатор оба скупа био је покојни професор и оснивач ЦЕНС-а Светозар Стојановић, који је са себи својственим ауторитетом, преданошћу, стручношћу, искуством и патриотизмом, овим поводом окупио угледне српске интелектуалце, али и главне политичке актере савремене Републике Српске. Тако се овај зборник појављује као својеврсни омаж професору Стојановићу и као плод плод вишегодишње сарадње НСПМ и ЦЕНС-а на послу критичког промишљања и осмишљавања националних и државних стратегија српског народа у целини.

У првом делу овог специјалног издања, који носи назив „Република Српска – стање и перспективе“, налазе се тематски текстови посвећени стварању Републике Српске, њеном уставном положају у Босни и Херцеговини, њеним односима са Србијом, али и земљама у региону и Европској Унији, као и питањима националног идентитета, безбедности и Хашког трибунала. У другом делу, насловљеном „Петнаест година Дејтонског мировног споразума“, наши угледни интелектуалци и политичари разматрају питања о изворним принципима Дејтонског споразума, односно о најновијим покушајима његовог прекрајања и улози светских политичких сила (САД, Европске Уније, Русије и Турске) у том процесу. Ова два дела чине неодвојиву целину обухватне анализе, с обзиром да је у оба случаја изнад свега реч о научним интердисциплинарним истраживањима садашњости и будућности Републике Српске, односно, различитих политичких, правних, културних и економских изазова са којима се она од свог настанка суочавала, као и оних искушења која данас пред њом стоје.

Богдана Кољевић и Ђорђе Вукадиновић

Садржај ***Уводник***..... 5 **Република Српска:**

стање и перспективе

Светозар Стојановић

Поздравна реч 11

Рајко Кузмановић

Република Српска као трајна категорија 12

Милорад Додик

Надлежности Републике Српске и покушаји прекрајања Дејтонског споразума ..... 14 *Ђуро Ковачевић* Републ ика Српска – нова и трајна регионална чињеница ..... 27 *Ненад Кецмановић* Дејто нска будућност и социјалистичка прошлост . 40

Богдана Кољевић

Република Српска – будућност националног идентитета ..... 50 *Нада Милићевић* Развој и будућност Републике Српске 59

Миле Савић

Безбедносно питање у Републици Српској и Србији ..... 62 *Милимир Мучибабић* Имплеме нтација европских стандарда у атар балканске забити ..... 67 *Зоран Арсовић* Глобалне и локалне политике моћи и НАТО 73

Слободан Наградић

БиХ по мјери интереса свих страна..... 75

Снежана Савић

Уставни положај Републике Српске у Босни

и Херцеговини ..... 79 *Слободан Рељић* Босна, земља које више нема 86

Жељко Вујадиновић

Будућност региона у светлу промена у Европи и Турској ..... 90 *Никола Б. Поповић* Стабилност и неупитност Републике Српске 94

Владимир Лукић

Сарајево не жели мултиетничку БиХ 98

Светозар Стојановић

Република Српска и савремени свет 101

Ђорђе Микић

Република Српска пред максималистима у разговору о Уставу ..... 107 *Ђорђе Вукадиновић* Србија ће морати мало да се угледа на Српску 111

Јанко Велимировић

Хашки трибунал, Босна и Херцеговина и Република Српска ..... 119 *Душан Зупан* Проблеме РС решавати на миран и офанзиван начин ..... 122 *Триво Инђић* Односи Републике Српске и Србије 127

ПЕТНАЕСТ ГОДИНА ДЕЈТОНСКОГ СПОРАЗУМА *Светозар Стојановић* Уводна реч 135

Милорад Додик

Изворни принципи Дејтонског споразума

и њихова ревизија ..... 136 *Душко Димитријевић* Позд
равна реч 153

Ђуро Ковачевић

Поздравно писмо Председника РС
Рајка Кузмановића ..... 154 *Добрица Ћосић* Република
Српска – парадигма реалистичне
политике ..... 155 *Благоје С. Бабић* Један
народ с обе стране Дрине 157

Никола Б. Поповић

Трећи ентитет
de facto
постоји 159

Чедомир Антић

Република Српска као узор националне борбе 161

Обрад Кесић

САД, Европа и Дејтонски мировни споразум 165

Славко Митровић

О распаду СФРЈ, српској политици и улози
Турске у БиХ ..... 169 *Милорад Додик* Држава се
не може направити за кратко време 175

Војисалав Митић

Неизвесна судбина Дејтонског споразума 179

Бранко Бељ

Петнаест година после Дејтонског споразума 183

Жељко Вујадиновић

Декларација у Сребреници у Скупштини Србије – за или против 185

Слободан Наградић Република Српска нема интерес да мења Устав 193

Слободан Самарџић

Република Српска – виталност опстанка у окружењу европских интеграција 195

Радмила Накарада Покушај релативизације Дејтонског споразума 209

Алекса Буха

Република Српска и спољни притисци 211

Ђорђе Вуковић

Политичко пунољетство 216

Ђуро Ковачевић

Дејтонски споразум – одбрана елементарних права српског народа 219